

D'Art

EL CONCURS DE PROJECTES DEL MONUMENT A FORTUNY. — En el número 182 d'aquesta REVISTA ens lamentàvem de la convocatòria del segon concurs de maquetes per a l'erecció d'un monument a Marian Fortuny i escrivíem que "la feina quedava pels artistes" que tinguessin la bona fe de prendre-hi part, ja que "les bases no oferien cap garantia d'encert", apart del lloc d'emplaçament que, ara com adès, creiem inadequat.

Ja molt abans (núms. 161 i 162) havíem expressat la nostra disconformitat i la nostra desconfiança en els resultats dels concursos en general, i això tractant-se de concursos ben planejats; que mirant exclusivament el concurs en qüestió, oportunament, des de les planes del diari desaparegut "Reus" el combatérem i hi donàvem un avenç *profètic* del què fóra el jurat, no precisament amb el desig d'encertar, sinó per a veure si feiem caure en la temptació als senyors del Comitè executiu, de desmentir-nos. En part, dissortadament encertàrem; però en part, no, perquè s'hi introduïren unes modificacions, no per a millorar-lo, sinó afeblint-lo.

Davant d'aquest Jurat s'ha celebrat el concurs i, el resultat, l'haurà vist qui haurà volgut. Un dels projectes més vulgars, inadequats i *pastitxats* és el que el Jurat ha escollit per atorgar-li el premi. Teniem doncs, el dret de témer aquest resultat.

Els concursos d'aquesta guisa, que en podríem dir concursos rurals, hi ha un artista que els té caracteritzats amb la ironia que li és peculiar. Ens referim als "Jocs Florals de Camprosa". I si, com el verb diví ha dit, "per son fruit coneixerem l'arbre", conegut l'arbre sabrem el fruit que ha de donar. La preponderància local en el Jurat ja era un motiu de desconfiança. Dels dos personatges forasters val a dir que no ens creïem que es cerquessin de tan migrada glòria; sobre tot, però, cal esmentar que en aquest Jurat que devia apreciar obres escultòriques primordialment, no hi havia ni un escultor. D'on venia a aquests senyors, doncs, la llur autoritat? Hi té res a veure el poble de Reus?

Però, més que blasmar tot això, preferim parlar del projecte complert, acabat, harmònic, adequat, sentit, original, que han presentat els senyors Joan Rebull, escultor, i A. Puig Gairal, arquitecte.

De l'obra d'en Rebull en general, n'hem parlat mantes vegades. De l'obra d'en Puig Gairal cal dir que és, avui, una de les més documentades, ben pensades i sentides. Ambdós s'identificaren i el senyor Puig feu un projecte, la novetat del qual pervé d'una utilització de pedres diverses que havien de servir per a emmarcar les escultures i els relleus del nostre eminent compatriota. Les línies i les masses guarden una serena austeritat i claretat mediterrània i donen al conjunt una sensació d'equilibri tal, que sembla un miracle d'inspiració, la veritable solució del monument dins la Plaça del Mercadal de la nostra ciutat. En Puig ha remarcat que el monument és d'en Rebull. Que cadaseu prengui el que li toqui d'aquests encerts.

L'estàtua que com a realització presenta Rebull és d'una veritat absoluta. No és ni

obra d'acadèmia ni té res a veure amb grecs ni amb llatins, amb negres ni amb blanques. Es, senzillament una noia de la nostra terra, del nostre Camp, graciosa, sensible, sense cap duresa en els seus flancs, escultòricament palpitant. Té el defecte, però, de semblar feta a cops de mall; és *poc fina* i és *poc guapa* i, segurament això és el que no haurà volgut tolerar el Jurat. Aquest Jurat tampoc hauria admès una obra de Rodur ni, segurament, deu sentir simpatia per l'escultura egípcia, ni hauria tolerat un Manolo Hugué, etc., etc.

El monument rebutjat del nostre Rebull i d'en Puig Gairal hauria donat un to a Reus. El monument premiat, apart d'ésser una cosa completament anodina, de diversos estils, plena de llocs comuns, inadequada al lloc d'emplaçament, té el defecte que comporta l'estàtua realitzada, barreja d'hellenisme decadent i d'hieratisme medieval. El monument d'en Rebull era, és, obra de la intel·ligència. El premiat és en vistes al Jurat, fet a la mida d'aquest, i per a sortir del pas sense marejar-s'hi.

L'indignació que demostrava en Mir en el sopar d'homenatge i les paraules del crític Rafael Benet, cenyides i dures, contra aquest epíleg del cèlebre concurs de maquetes poden justificar la passió — continguda en el possible — amb què hem parlat d'aquest cas.

Una obra com la de Rebull en la que no hi havia ni arrivisme ni genialitats perilloses, sinó normalitat i seny, sensibilitat llatina, equilibri, proporeció i harmonia és una desgràcia per Reus, per no dir una altra cosa, que hagi estat rebutjat.

EL NOSTRE CAMP I ELS PINTORS. — Dèiem en el nostre comentari sobre l'exposició Mir, a Reus, en el nombre de juny, que desitjàvem que aquell pintor tornés ací per a pintar aquest Camp nostre "inexhaurible de sorpreses i bel·leses i tan poc freqüentat pels artistes catalans".

En aquestes paraules hi embolcallàvem un plany per aquesta negligència dels nostres pintors vers aquest Camp, i avui hem de provar de desentranyar el perquè d'aquesta negligència. També hi afirmàvem un camí obert i gairebé inèdit, que es refereix a la figuració especial d'aquest Camp tan bell, tan ubèrrim que encanta l'esguard foraster, i hi deix lligada l'ànima del que l'habita.

Avui que la pintura dels suburbis metropolitans està de moda, és evident que el camp, el nostre Camp, ofereix una infinitat de temes molt superiors a aquells escenaris i per consegüent no és pot deduir d'aquí, sinó que és per comoditat que es pinta "allò" i es negligeix "això". Per comoditat o per falta d'empenta.

La llum, que a dolls ens proporciona el nostre cel, gairebé sempre clar i serè, sembla que hauria de temptar els nostres pintors, i la suau accidentació del nostre país sembla que tampoc està en desacord per a que els recercadors de la forma hi puguin pouar la inspiració de les seves obres. Tenim, equidistants, la muntanya i la mar, que ens fan d'horitzó. Les postes i les sortides de sol no són d'allò més patètic ni de massa regust dramàtic, és a dir, que són suaus i tenen una austera serenitat.

Doncs, perquè els pintors catalans abandonen el nostre Camp? Perquè no intenten "fer-lo"?

Quan tant els artistes es veuen obligats a espremer llur cervell per a infantar noves estètiques, hi ha un país, tot un país que s'obra com una flor immensa, oferint les seves inèdites bel·leses que esperen la mà heroica d'un pintor de debò, que les descobreixi. I una vegada descobertes, els recercadors hi vindran a collir tota la fruita que a mans plenes portaran, com sava terral, a les sales d'exposicions.

Per això dèiem també que en Mir, qui tot just encetà aquest tema anys enrera, voldríem que vingués a completar la seva obra, segurs de què, una vegada oberta la magrana, hi hauria granets per a tots.

Serveixin aquestes ratlles, si més no, com a carinyosa crida als nostres pintors que masteguen llibres i elucubracions de tota mena, abandonant la font primera d'on han sortit i surtiran sempre les grans i eternes obres d'art: la simple i complexa naturalesa.

L'EXPOSICIÓ DE CRISANTEMS. — Per quarta vegada l'exposició anyal de crisantems ha tingut lloc en el nostre CENTRE DE LECTURA.

Es aquesta exposició un bell deixondiment de les activitats artístiques del nostre benemèrit CENTRE. Per ací la Secció d'Art inicia les seves tasques i val a dir que aquest és un acte de color i d'optimisme. La pompa d'aquestes flors, l'opulència i varietat que manifesten, són una veritable festa per als ulls i per al cervell. Per als ulls que s'embadaleixen amb el conjunt simfònic que ofereix la profusió de flors; i per al cervell quan va cercant una nova modalitat no obtinguda, una nova coloració, quecom d'inassolít encara.

El crisantem, flor originària de la Xina, s'ha aclimatat bé ací. Hom pot admirar-ne en aquesta exposició exemplars bellíssims i també alguns de rars. Manca potser, però, una mica d'ordre que caldrà anar exigint en anys successius, per a millor judicar; i és, que es mostrin separadament les flors tallades de les flors en torretes. No hi ha dubte, — segons expressió dels tècnics, — que el poder mostrar els exemplars en planta, tal com han crescut, té una més gran importància. Doncs cal que aquesta importància es manifesti als ulls de tothom i no pugui passar desaperecebuda ni pel Jurat del Concurs ni per al públic.

Ara, el que hi ha és que aquest any ja no n'hi ha hagut prou amb el saló d'exposicions i ha calgut recórrer al saló de tertúlies per a la instal·lació, — fòra de concurs, — de la casa Carbonell. Aquest horticultor ha portat una novetat que és la d'una sèrie d'arbres que ha plantat entre mig de les flors havent-n'hi de moltes classes, però que en aquest temps que no tenen fulles ni fruit (salvant els pocs exemplars de fulla perenne) gairebé ningú reconeix. Hom els veu drets, ben estirats, d'unes soques i branques netes, però el vertader interès dels quals escapa al nostre comentari.

La concurrència, pel poc temps que aquesta exhibició pot restar oberta, no cal dir que ha estat inusitada i és de creure que això sol farà que en anys successius vagi continuant aquest concurs-exposició si bé tal vegada serà convenient de començar a pensar en un altre local, perquè pressentim que es farà impossible llur instal·lació. Contràriament, caldrà seleccionar els exemplars i taxar la quantitat de cada mena.

Reus manifesta amb aquests actes que no és insensible a l'amor a les flors. Com és dones, que per la ciutat no hi ha medi de tenir un petit o gran jardí públic? Ara que hom va a adoquinar tot el tomb de la plaça de la Llibertat i per tant hom treurà d'allí una gran quantitat de pols no es podria anar a urbanitzar aquell lloc i fer-hi alguns parterres amb flors i deixant-ho adecentat d'una vegada?

CÈSAR FERRATER